

KÚRIA

Bfv.III.1.060/2013/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év október hó 30. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az önbíráskodás büntettének kísérlete miatt A. J. ellen folyamatban volt büntetőügyben A. J. terhelt védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Battonyai Városi Bíróság 4.B.160/2012/12. számú ítéletét, illetőleg a Gyulai Törvényszék mint másodfokú bíróság 9.Bf.52/2013/6. számú végzését annyiban változtatja meg, hogy

a terhelt cselekményét zaklatás vétségének [1978. évi IV. törvény 176/A. § (2) bekezdés a) pont] minősíti, s ezért a terheltet megrovásban részesíti.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Elrendeli az A. J. terhelt által pénzbüntetés címén befizetett 150.000 (százötvenezer) forint összegnek a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatával együtt történő visszafizetését.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Battonyai Városi Bíróság a 2012. október 24. napján kihirdetett 4.B.160/2012/12. számú ítéletével A. J. terheltet önbíráskodás

büntették kísérlete [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban korábbi Btk. - 273. § (1) bek.] miatt 60 napi tétel, napi tételenként 2.500 forint, összesen 150.000 forint pénzbüntetésre ítélte, rendelkezve meg nem fizetése esetére annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról; valamint kötelezte a terheltet a bűnügyi költség megfizetésére.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Gyulai Törvényszék a 2013. április 29. napján meghozott 9.Bf.52/2013/6. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. Álláspontja szerint a terhelt által a közvetítő személynek elmondott, a sértett felé irányított üzenete - amennyiben a tartozását nem adja meg, úgy kibeleezi - a testi épség elleni fenyegető kijelentés volt. A terhelt szándéka azzal az volt, hogy jogos igényének érvényt szerezzen, a sértettet a tartozása megadására kényszerítse. Tekintve, hogy a fenyegető kijelentésről való tudomásszerzés nem járt a 6.000 forint tartozás megfizetésével, ezért a terhelt terhére az önbíráskodás büntették kísérlete róható.

A másodfokú bíróság az irányadó tényállás alapján a terhelt bűnösségére vont következtetéssel, a jogi minősítéssel, valamint az alkalmazott joghátrány nemével és mértékével egyetértett, ezért az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen védője útján a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, tartalma szerint a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott okból. Felmentését kérte az ellene emelt vád alól elsődlegesen bűncselekmény, másodsorban bizonyítottság hiányában; harmadlagosan pedig a másodfokú végzés hatályon kívül helyezését és a Gyulai Törvényszék új eljárásra való kötelezését indítványozta.

Indokai szerint az eljáró bíróságok a nagyjából helyesen megállapított tényállásból téves jogi következtetést vontak le. Az elsőfokú bíróság olyan eseményeket is beleépített ítéletének indokolásába, amelyek nem képezték a vádirati tényállás tárgyát, s amelyekről bebizonyosodott, hogy nem felelnek meg a valóságnak. A sértett szavahihetetlen, a feljelentésében foglaltak objektíve nem fogadhatóak el teljes mértékben. Az ellene tett feljelentéssel a sértett példát kívánt statuálni, hogy más hitelezői ne próbálják meg a velük szembeni tartozásait rajta behajtani.

A terhelt álláspontja szerint mindössze annak az üzenetnek az átadását kérte a sértett felé, hogy a fennálló tartozását fizesse ki; fenyegető tartalmú üzenetet nem küldött, ennek megtörténtét kétséget kizáróan nem lehetett bizonyítani, a sértett és a tanúk

mind különböző tartalmú üzenetekről nyilatkoztak.

Hangsúlyozta, hogy a közvetett úton való üzenet - még ha esetlegesen fenyegető tartalmú is - nem alkalmas arra, hogy a sértett akaratát bénítsa vagy hajlítsa, ekként pedig nem tényállásszerű, bűncselekmény megállapítására nem alkalmas.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1938/2013/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt abban a részében, amelyben azt kifogásolta, hogy az eljáró bíróság a sértett feljelentésére és tanúvallomására alapozta a tényállást, törvényben kizártnak tartotta. A bűncselekmény minősítését kifogásoló részében pedig a felülvizsgálati indítvány alaptalan; a fenyegetés olyan súlyos hátrány kilátásba helyezése, mely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. Az, hogy a fenyegetés alkalmas-e a sértett félelmének felkeltésére, nem objektíve ítélendő meg, hanem a sértett szubjektív érzete határozza meg. Márpedig a jelen esetben a sértett az ügyészséghez fordult és feljelentést tett; elmondta, hogy fél attól, hogy a terhelt beváltja az ígéretét és bántalmazni fogja őt. Mindez a sértett komoly félelemérzetének kialakulását igazolja, amelyen az sem változtat, hogy a fenyegetés nem személyesen, hanem közvetítő beiktatásával történt.

Indítványozta ezért a támadott határozatok hatályban tartását.

A terhelt - védője útján - a legfőbb ügyészi indítványra észrevételt tett, melyben megismételte: álláspontja szerint a közvetett üzenet hatására a sértettben nem alakult ki komoly félelem; amit igazol, hogy saját elmondása szerint sem ezért fizette meg utóbb a tartozása felét. Tekintve, hogy majd minden battonyai italboltban tartozott, azt szándékozott a feljelentésével elérni, hogy tartozásait tőle ne követeljék.

Az indítványában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el; s annak során megállapította, hogy az - eltérő okból - az alábbiak szerint alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a

felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható.

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

Márpedig a tényállás azt tartalmazza, hogy a terhelt közvetítő útján azt üzentte a sértettnek, hogy amennyiben a tartozását nem adja meg, úgy kibebezi.

Így az indítványnak az az állítása, hogy a terhelt mindössze annak az üzenetnek az átadását kérte a sértett felé, hogy a fennálló tartozását fizesse ki, fenyegető tartalmú üzenetet pedig nem küldött; az irányadó tényállás vitatása, a bíróság által megállapítottak sérelmezése, felülvizsgálat okaként ezért nem szolgálhat.

Az pedig, hogy a bíróság az ítéleti tényállását a terhelti tagadás elvetésével az azzal szembenálló bizonyítéokra alapította, a bizonyítékértékelő tevékenységen keresztül ugyancsak az irányadó tényállás támadását jelenti.

Minderre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség, e vonatkozásban az indítvány törvényben kizárt.

Rátérve a felülvizsgálati indítványban panaszolt anyagi jogszabálysértés kérdéskörére, e vonatkozásban az indítvány az alábbiak szerint alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az eljáró bíróságok a terhelt cselekményét a váddal egyezően a korábbi Btk. 273. § (1) bekezdése szerinti önbíráskodás büntette kísérletének minősítették.

E cselekményt az valósítja meg, aki abból a célból, hogy jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igényének érvényt szerezzen, mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön.

E bűncselekmény törvényi tényállásban foglalt egyes fogalmak - és

azok összefüggése - kapcsán az alábbiak bírnak jelentőséggel.

Elsőként vizsgálendő, hogy a terhelt által használt kifejezés - a „kibevezés” szó - megfelel-e a korábbi Btk. 138. §-ában foglaltaknak.

A testi bántalmazás kilátásba helyezése a bírói gyakorlat szerint a fenti feltételnek eleget tesz. Az, hogy valakinek a „kezet-lábát törik” (BH 2004.309.), vagy hogy az érintettnek „összetörik a csontjait” (BH 2001.358.), olyan súlyú hátrányként értékelhető, amely a büntetőjogi meghatározásnak megfelel.

Kétségtelen, hogy a jelen ügyben a terhelt által használt „kibevezés” fogalom a fentiek konkrétságával szemben átvitt értelemben értendő és értékelhető; tartalmát tekintve azonban e szóhasználat feltétlenül testre irányuló bizonyos meg nem határozható tartalmú atrocitást takar, annak képzetét keltheti.

Ekként a fenyegetés ténye megállapítható. Ennek az elvárt súlyát azonban nem igazolja az, amire a legfőbb ügyészi átirat is hivatkozik, nevezetesen az, hogy nevezett az üzenet átadását követően éppen e félelmének hangot adva fordult a hatósághoz. A rendőrségi feljelentés indoka ugyanis nem csak a félelem lehetett, hanem a követelés teljesítése alóli mentesülés is. Ezt az is alátámasztja, hogy a terhelt jogszerű követelését csak a büntetőeljárás tárgyalási szakaszában teljesítette.

Jelentőséggel bír, hogy a terhelt a szavait közvetlenül a sértetthez intézi-e, vagy az egyéb módon - esetlegesen közvetítő útján - jut el az érintetthez.

Abban az esetben, ha a kérdéses kijelentés közvetlenül a megfenyegetett jelenlétében, hozzá intézve hangzik el, és alkalmas arra, hogy benne komoly félelmet keltsen, úgy az önbíráskodás megállapításához szükséges törvényi feltételek fennállnak.

Amennyiben a sértett nincs jelen, és az elhangzottak nem üzenet formájában fogalmazódnak meg, azok büntetőjogi értelemben vett fenyegetésnek nem tekinthetők (BH 2007.37.).

Végül a fenyegetés megtörténte megállapítható, ha a terhelt a jelen nem lévő sértettnek közvetítő útján mintegy megüzeni a kérdéses tartalmat (BH 2004.309.). Ez utóbbi - a jelen ügyben is megvalósult - esetben azonban különösen vizsgálandók az elkövetés körülményei, az elhangzottak tartalma, súlya, konkrétsága.

Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy a fenyegető tartalom eleve nem volt konkrét és meghatározott; a terhelti szóhasználat nem valamely valóságos testi sérülés okozásának tényét vetítette

elő. Az általános - egyben túlzó - megfogalmazás valójában valamely távoli, pontosan meg nem határozott fizikai hátrányra utalt csupán. Az elhangzottak konkrétságának ilyen hiánya révén és mellett meglehetősen eshetőleges volt még az is, hogy az üzenet egyáltalán eljut-e és milyen formában a címzetthez; azt átadják-e és milyen tartalommal. Az eljárás adatai szerint az érintett maga is tanácstalan volt, hogy az üzenetet továbbítsa-e és milyen körülmények között; sőt a terhelt kijelentését maguk a tanúk sem tudták szövegszerűen pontosan visszaidézni a vallomástételük során.

Tény, a terhelt nem behajtókat küldött a sértetthez, hanem - mivel a keresett helyen nem találta meg - üzent neki; nem ultimátumot fogalmazott meg a tartozás megfizetésének elmaradása esetére, hanem általánosságban fenyegetőzött, amint azt a felülvizsgálati indítványában is állította: „magában mérgelődve káromkodott”. E fenyegetés - mint eszköz - és a 6.000 forint nagyságú vagyoni igénynek való érvényt szerzés - mint cél - között a szükségképpeni kapcsolat nem olyan szoros, konkrét és közvetlen, amely a súlyos megítélésű, 5 évig terjedhető szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény, a korábbi Btk. 273. § (1) bekezdése szerinti önbíráskodás büntetének megállapítására adna lehetőséget (BH 1998/61.).

Az ugyanakkor aggálymentesen megállapítható, hogy a terhelt kijelentése a félelemkeltés célját szolgálta, erre alkalmas is volt; minthogy tartalmát tekintve - ha nem is a szó szerinti értelmében, de - személy elleni erőszakos büntetendő cselekmény elkövetését közvetítette a sértett felé; a kilátásba helyezett személy elleni erőszak valóságos súlya azonban meg sem közelítette a „kibelezlek” kijelentés mögötti valóságos tartalmat.

Ekként e magatartás az annak elkövetésekor - és az elbíráláskor - hatályban volt korábbi Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti, két évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett zaklatás vétségeként értékelhető; mely bűncselekményt az valósítja meg, aki félelemkeltés céljából más személy elleni erőszakos büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget.

A támadott határozatban foglaltak szerinti terhelti magatartás ez utóbbi bűncselekmény tekintetében tényállásszerű, felmentésnek nincs helye.

Vizsgálta ugyanakkor a Kúria, hogy a helyes minősítéshez képest a jogerős határozatban foglalt joghátrány törvényesnek tekinthető-e (BH 2011/97.).

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak megvalósulása esetén ugyanis helye van ugyanezen bekezdés b) pontja szerinti vizsgálódásnak; amely szerint felülvizsgálati ok, ha a büntetőjog szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az alkalmazandó büntetési tételkeret jelentősen csökkent; a két gyermek eltartásáról gondoskodó terhelt terhére rótt cselekmény konkrét tárgyi súlya és az elkövetés motivációja, körülményei, az annak okául szolgáló tények - a sértett tartozásának jogalapja és összege - okán az alkalmazott büntetési nem és mérték, azaz a kiszabott pénzbüntetés és annak összege arányosnak nem mondható, eltúlzott.

Ezért a Kúria a Be. 427. § (1) bekezdésének b) pontja alapján a támadott határozatot megváltoztatta.

A terhelt cselekményét a korábbi Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti zaklatás vétségének minősítette; egyben őt a korábbi Btk. 71. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően megrovásban részesítette, kifejezve a rosszallását és felhívva a terheltet, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

A Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot egyebekben a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta, egyben rendelkezett a terhelt által befizetett 150.000 forint pénzbüntetés visszatérítéséről a Be. 585. § (1) bekezdésének megfelelően.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Budapest, 2014. október 30.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Dr. Márki Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

írnok
BÉ